

ש. ב.

פרוטוקול מס' 29.

מישיבת הוועדה לחינוך ותרבות שהתקיימה
ביום ג', א' בתמוז תשי"ב - 24.6.1952
בשעה 11.05.

משתתפים:

- ש. פרסיץ - היו"ד
- ס. ארם
- ח. בוגד
- א. ברמן
- א. הכרמלי
- ט. כפרי
- ס. נודוק
- ד. נצר
- י. סמילצבסקי
- ר. צברי
- א. רזיאל-נאור
- א. רימלט

חסרים:

- ס. אונא
- א. ס. גניחובסקי
- א. דויטש

מזומנים:

- פרופ' ריגר - המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות.
- ד"ר לפנה - היועץ המספטי של משרד החינוך והתרבות.

סדר-היום:

- א. סונות.
- ב. הדיון בעניית הסורים הבלתי מוסמכים.

=====

היו"ר ט. פרטיץ:

פותחת את הישיבה.
ברצוני להביא לידיעת חברי הוועדה, כא
בהתאם לבקשתכם קיבלנו את החומר בקשר לפירוט ההקצבות של סעיף תמיכות
במוסדות תרבות ואמנות, כפי שנקבעו על-ידי מסד החינוך והתרבות, שרם
שוועדת המטרה שיפלה בכך. עתה תוכלו לתת לעצמכם דין-וחשבון.

פרנפיסור ריגר:

עלי להפנות את תשומת-לבכם, כי מר
ארנון שהיה צריך להסתמך בישיבת הוועדה
סתדון בענין הגד"נע לא יוכל להסתמך, ומבקש לדחות את הרצאתו למחר.

ס. ארם:

אני מבקש לדחות את הדיון בבעיית סכר
הלימוד של הסטודנטים מאחר שהיום צריכה
להתקיים אסיפת סטודנטים שתקבע עמדה מסלה.

היו"ר ט. פרטיץ:

לדעתי, אין לנו צורך לדחות את הדיון
בבעייה זו מאחר שהסטודנטים פנו אלינו,
ואנו יודעים את הבעייה.

את חלוקת ההקצבות קיבלתי בצירוף
מכתב וזו לסונו:- "בשעת הדיון על הקציב החינוך לסנת 1952/53 ביקשה הגב'
פרטיץ לקבל ביישורים על ההקצבות למוסדות אמנות (80,000). רשימת הספרים
הכלולים בספריית היסוד ופרטים על גורל חפצי האמנות שברקשו על-ידי המסד.

רצ"פ פירוט ההקצבות על 80,000 ל"י לרשימת
הספרים צניתנים ברשימת היסוד.

פרטים על חפצי האמנות נמצאו לצברת
בתקופה מאוחרת יותר, מכיוון שהמנהל הקודם של הסדור לאטנות פרס מתפקידו,
וטר ארדון, המנהל החדש, עוד לא הספיק לברר את השאלה."

בישיבתנו האחרונה מסרתי לכם על פניית
האופרה הישראלית המבקשת שיוחזר לה החוב אשר כאילו הובטח על ידי סר
החנוך מר סזר. פניתי לאופרה וביקשתי מהם לשלוח לנו הוכחות על כך.
כאשר פניתי לסר החינוך והתרבות, פרופ' דינבורג, הוא אמר שאיננו יודע
על כך וכסף אין, ועל כן איננו יודע אם אפשר יהיה לסלא התחייבות זו.
עתה קיבלתי חומר מן האופרה. אני מציעה שאנו נעביר חומר זה לידיעת
סר החינוך והתרבות ונבקש מסנו תשובה מה חשב חושב לעשות בענין זה.
אם ישנה התחייבות של מסד החינוך, עלינו לדרוש סיקוימו אותה. אינני
יכולה להגיד, כי מן הסמסכים האלה אפשר לקבל הוכחה יורידית בטאה אחוז
המראה על התחייבות. אולם חומר זה מראה על כך שנתקיימו סיחות, והם
היו יכולים לקבל את הרושם ש-4,000 ל"י יינתנו.

א. הכרמלי:

נדטה לי, סקיים נוהג, כי אם גמר הסנה,
אין מעבירים את ההתחייבויות לסנה הבאה.
אם כך הדבר, הייתי מציע שאנו נעביר את השאלה לסר החינוך והתרבות בתוך כל
סוגיית השאלות.

פרופ' ריגר:

נוהג שה קיים.

ג. נצר:

אני מציעה שאנו לא נספל יותר בשאלה זו.
אם ישנה התחייבות כלפיהם - יטצאו הסה
דרכים להסדיר זאת. אינני חושבת שאנו כוועדת החינוך צריכים לספל בשאלה זו.

היו"ר ד. פרסיץ:

כל ציבור וכל אגודה במדינה החאה עצמו סקופח
בענין מסויים שכול לפנות לוועדה לחינוך
ותרבות. עלינו לנהוג בענין זה כמו בכל הענינים האחרים ולקבל תחילה
הסברה. אנו רואים, כי שר החינוך הנוכחי שסתדל להסדיר בעיה זו.
לאחר שקיבלנו את ההסבר, עלינו לקבוע עמדה בטאלה זו - הדבר הוא במסכותנו
ואין אורך להטביע על אגודת הבעיה מסדר יומה של הוועדה.

אשר לטאלת חבר הכנסת הכרמלי בקשר לנוחג
הסקובל - הרי אנו יודעים כמה לוחם מסדר החינוך ותרבות להוציא את הסכומים
שלא הוצאו בסנת התקציב הקודמת. נדמה לי, כי ברצון טוב אפשר למצוא את
הדרך ולתת לאנשים את הטביע להם, אם היתה התחייבות כזאת.

ד. נצר:

הצעתי היא, כי אנו נראה את ענין בירור
החוב לאופרה כנגמר. אינני יודעת אם
תפקיד הוועדה לחינוך ותרבות לעסוק באופן התסלום. אנו יכולים לומר,
כי אנו מסליצים על שנתן תסלום למסדר זה או אחר. כדי לקבל החלטה בענין
זה, עלינו להכנס לכל הבירורים - נדמה לי שלא הוועדה לחינוך ותרבות ולא
כל ועדת כנסת אחרת צריכה לספל בכך.

א. רימלט:

הטאלה היא טובה מכפי שחברת הכנסת נצר רוצה
להסביר אותה. ביחנת האפשרות לכל מסדר
ציבורי לפנות לוועדה לחינוך ותרבות כדי שהיא תתערב בענינו. הטאלה כאן
מסובכת יותר, מסום שאנו טיפלנו בבעיה זו בכל היקפה. ענין החוב לאופרה -
היה אחד הטעיפים של פרסה זו. אותו אי-תסלום למסדר זה היה מעין
סנקציה. בינתיים סינה מסדר החינוך ותרבות את עמדתו ונסוג סדריותו
הקודמות. מאחר שאנו טיפלנו בבעיה זו - איננו יכולים להסאיר סעיף
אחד מבלי להסדירו. עלינו לבקש את שר החינוך ותרבות לברר בעיה זו,
נדמה לי כי, מר אברך טיפל בכך, מסום שיש להשלים דבר זה לבל ייעשה עוול
לאופרה.

מ. ארם:

אני מציע שאנו נראה סכתבים אלה כהתחייבות,
גם אם לא ניבררים בהם הפרטים האלה, ולהסליץ
בפני מסדר החינוך ותרבות לטלם את הטביע להם מפני כבודם של הסרים וכבוד
מסדר החינוך ותרבות.

י. סטילונסקי:

אני מציע להעביר את כל החומר למסדר החינוך
ותרבות בצירוף טאלה: מה אומר מסדר החינוך
ותרבות לעשות בענין זה?

ג. נצר:

אני סוכנה להצטרף להצעת חבר הכנסת סטילונסקי.

ה צ ב ע ה

- בעט הצעת חבר הכנסת סטילונסקי - 5
- בעד הצעת חברי הכנסת רימלט וארם - 7

ה ח ל ט ה

להעביר את הצעת חברי הכנסת רימלט וארם יחד
עם החומר למסדר החינוך ותרבות.

ב. המלצות הדיון בפעילות המורים הבלתי-מוסמכים:

היו"ר ד. ס. פרסיץ:

בישיבה האחרונה הוחלטנו לפנות למורים הבלתי מוסמכים לבל יטביחו את הלימודים. הטלגרמה שנשלחה אליהם יצאה באותו יום בשעה 14.00. אולם אני קיבלתי אמש את התשובה וזו לשונה: "מברקכם הגיע כאשר שביתתנו היתה כבר בטלוא עצמתי. הננו מצטערים, כי ועדת הכנסת נתכנסה באיחור מה לעובדי הקורה. כמו כן אין בפנייתכם כל דפן לתיקון המצב. הננו מעוניינים להתייעץ עם כבוד הוועדה בטרם ננקט בצעדים נוספים וסקוויים שהסגוע עם מוסדות אחרתיים יסייע למנוע מתקלות לעתיד. טלנו הוקרנו לנו באורי העם, בטם הוועדה המייצגת, טסה טנדלבוזם, רח' הרצל 112, הל-אביב". הטלגרמה חתומה בידי טיטהו אחר מזה קאליו נטלחה הטלגרמאן ברצוני לבקש את פרופ' דיגד לטסור לנו איפורטציה, טרה לאנו נקבל החלטה טופית בענין זה.

פרופ' דיגד:

קיבלתי ידיעה מטרכז המורים על פגישה שהתקיימה בה השתתפו נציגי המורים הבלתי מוסמכים ומרכז הסתדרות המורים. כתוצאה מפגישה זו, קיבלו הסתדרות המורים בטסא-וטמן עם מטרה החינוך והתרבות בסל השאלות האלה. סר החינוך והתרבות לא קיבל אותם, טכיוון שהוא היה טוכן לקבל אותם אך ורק יחד עם נציגיה המוסמכים של הסתדרות המורים. ואמנם נתקיים הדיון עם נציגי הסתדרות המורים בכל השאלות האלה. ברצוני לומר בקטר לכל מה שהוזכר בישיבה הקודמת, הן לחיוב והן לשלילה, הרי טילאה הסתדרות המורים בכל הטסא וטמן הזנתפקיד קונסטרוקטיבי. היא לחצג על מטרה החינוך והתרבות לחץ חזק ביותר בקטר לדרגתם, והשתדלה להוציא את טכסיטום התנאים הטובים למורים הבלתי מוסמכים. הטם הטכיוו טלכתחילה בכל הטסא-וטמן הטם שאריכה להיות הבחנה, ובמידה שאינה טלמטעת לשתי פנים, בין טורה טוטטר לבלתי מוסמך - בענין זה לא היה כל חילופי דעות, כי אמנם הסתדרות המורים הגיעה לכלל דעה, שהקאלה עתה היא - מי יבלע את מי. המורים הבלתי-מוסמכים את המוסמכים, או המורים המוסמכים יוכלו לקלוט את המורים הבלתי-מוסמכים.

חבר הכנסת ברטן קבל בישיבה הקודמת, כי ללא הודעה, ובאופן חד-צדדי נוכו טטטכורת המורים הבלתי-מוסמכים 17 לירות ו-10 לירות. הנכון הוא, כי חודש אחד לא קיבלו המורים הבלתי מוסמכים כל תוספת, היה זה בחודש אפריל. כתוצאה טכך הם קיבלו 33 ל"י טהם 17 ל"י פחות ט-50 ל"י טזו טטכורת היטור של טורה טוטטר. טתוך הטכטה טפורטת, בהתאם להצעת הסתדרות המורים נוכו 10 ל"י עד לחטבון טחודש טאי ויוני. דעתנו היא, כפי שהובעה בפגישה הקודמת עם סר החינוך והתרבות שאינה טגעת טטכורת טווה למורים בלתי מוסמכים ואין להטתפק בהפרש טטלי בלבד כפי שהציע חבר הכנסת ברטן. בכל הטקטועות טבחיינים בין אנשים מוסמכים לבלתי מוסמכים, אפילו טבחיינים בין טוג טל מוסמכים למוסמכים, טבחיינים בין מורים בבתי ספר עטטיים לבין מורים בבתי ספר טיכונייים, כפי טטבחיינים בין טהנדט לטגנדט ובין פועל לפועל. איננו יכולים להגיד שלא נבחין כל הבחנה בין אדם שהוטטר לבין אדם שלא הוטטר.

חברת הכנסת צברי נגעה בעצם הפעיה טכדאי לנו להתמורד עטה בעתיד. בהתאם למצב כיום, יש לסלם לכל טורה, לא בהתאם להטכלתו, אלא בהתאם למקום עבודתו. טורה העובד בבית ספר טיכון, הסתדרות הטחים דורטת טתינתן לו טטכורת אקדטאית. עתה אורטת לפרוץ טביתה בבית הספר הריאלי בחיפה, טטום לאין רוצים לסלם למורים הטלטטיים בכמות ג' וד' הטגבילות לכמות ז' ו-ח' בבית ספר עטטי טטכורת אקדטאית. בארצות טתוקנות אין הנדל בין טוג בית הספר. גננת אטר יש לה הטכלה אקדטאית, צריכה לקבל טטכורת אקדטאית. אצלנו, לאותם המורים ואנצנות טיש להם הטכלה אקדטאית מקבליט תוספת ורתק לטטכורתם.

פרופ' ריגר:

מטכודתם הטכסימלית אינה שווה לזו של המורים העממיים. יש
שני לטובה ביחס למנהלי בתי הספר, אשר יש להם הסכלה אקדמאית,
הם מקבלים הטבה סטויימית. הם מקבלים מטכודת אקדמאית בניכוי
של סכומים סטויימים בעד הניהול.

דובר על 4,500 מורים בלתי מוטכטים.
למעשה מספרם גדול יותר, ישנם מורים בלתי-מוטכטים שחוסר
מטיכותם הוא בבתי הספר התיכוניים או בבתי סדר למורים. אין
בכך סוויזון גמור כלל וכלל. אנו יודעים, כי מעמדו של המורה
באוניברסיטה טכובד יותר, ומוסך את בעלי הכסדון, כי המורה מתחיל
סם טאסיסטנט מטתלם ועובר דרגות לונות עד אשר הוא מגיע להיות
פרופיסור מן המניין.

השאלה שנתעוררה כאן ויש לתת את
הדעת עליה היא - הסתלמות המורים. הוצעו כאן הצעות טובות בקשר
לכך וכאזי היה למטט אותן. אמנם קיימת שאלה, אם אנו יכולים להתאים
את הכוונות הטובות שלנו ליכולתנו, או צריך את יכולתנו להתאים
לכוונותינו. אם אנו נקבל את הצעותיהם של חברי הכנסת פרסיץ וסטילבטקי
בקשר להקמת מוסד קבע להסתלמות המורים ולטתן כלים מתאימים - אנו
לוקחים עלינו אחריות גדולה מאוד. אנו נהיה נאלצים לראות בכל
הצינות מה יש לעשות פענין זה. אם נקבל הצעות אלה יהיה עלינו
לדאוג למספר כפול של תלמידים מזה שיסנו באוניברסיטה עקב
הפיזור הגדול. אין זו רק שאלת כספים, כי ישנם מורים בלתי
מוטכטים הסלמדים מורים בלתי מוטכטים. הגענו לידי כך שיסנו
מנהל של קורס טקוצר אשר הוא מורה בלתי-מוטכט. אם מקימים
מוסד - יש לתת לו ומה מתאימה. יהיה עלינו לסתף בכך את
הסתדרות המורים. אם נקים מוסד כזה, יהיה עלינו לתת
גם ציוני מעבר של בחינות. למעשה, באנו כבר בדברים עם מרכז
המורים בקשר להגברת העזרה להסתלמות המורים האלה. אבל לא נוכל
להניח למורים אלה מבלי לעשות ביקוי זה. יש לשים לב, כי הדרישות
הן צנועות למדי.

המורים הרוצים לעבוד מסוג ב' לסוג
א' נדרשים לעבוד בבחינה ג-3 טקצועות מתוך 6: עברית, חיבור
ותנ"ך ועוד טקצוע אחד - דקדוק, מסנה והלכה, אגדה, גמרא ועוד.
למורים הבלתי מוטכטים ישנן אפשרויות לא-טעטות ללמוד בקורסים
הנערכים במעם המחלקה לתרבות של משרד החינוך ותרבות, כוונתי
לסעורים הנערכים על ידי מר רט, וכן באולפנים. טקובל, כי אין
נותנים למטודגטים שלא הספיקו לעבוד על החומר קורסים פיוחדים
באוניברסיטה. אם יהיה מאסך מצדם של המורים הבלתי מוטכטים
הם יכולים לעמוד בבחינות אלה. אולם הם אינם מקדישים זמן
רב לכך, כי הם רוצים להסתכר עד כמה שאפשר יותר. סכל טקוט,
לדעתי, דבר זה ניתן לסידור, ואנו עומדים על כך. הבוקר,
במסא-וטתן שהתקיימ עם הסתדרות המורים דנו בשאלה זו. זאת אופרת
מורים רבים שאין להם הסכלה כללית, שחפרים להם שלוסת הסטמנים
סעליהם דיכרנו - יהיה מורים זמניים ואפשר יהיה לפטר אותם בכל
שנה.

אשר לדרגת הוותק - ישנה הסכמה
מורים בלתי-מוטכטים שלא עמדו בבחינות טילואים תוקפא דרגתם
עד חורף שנת תשי"ג - בענין זה קיבל משרד החינוך והתרבות
את עטת מרכז המורים.

היו"ר ט. פרסיץ:
ברצוני לתקן את דבריו של פרופ' ריגר,
בקשר לכמה נקודות. בקשר למטכודתם
של המורים הבלתי-מוטכטים - הועמדה המטכודת על סך של 33 ל"י
על כך בנה תוספת רשמית של 10 ל"י, כלומר ההפרש הוא רק 2-7 ל"י.

היו"ר ס. פרסיץ:

אסר להסתלמות הטורים - אחטה לעצמי להקריא את אסר הצעתי בישיבה האחרונה. אני הצעתי לא מוסד קבוע אחד, כי אם מוסדות להסתלמות באזורים רבים של הארץ, אסר בהם יהיו כל הטידורים וההקלות בשביל מורים אלה. כוונתי היתה למוסד קבוע למורים אבל לא קבוע בזמן.

א. דיטלס: אני מחייב את העקרון של הבדל בטסכורת

מורה מוססך לזו של מורה בלתי-מוססך. יש לראות שהבדל זה לא יהיה גדול. יש לשים לב, כי ההבדל בין מקצוע ההוראה לבין מקצועות אחרים הוא רב. במקצועות אחרים אנו יכולים לנקוב בכלל זה של עובדים מוססכים לעובדים בלתי-מוססכים. אדם אסר אין לו הכשרה מתאימה - נמצא בתפקיד מסוים. לאחר שהוא עומד בבחינה - מעלים אותו לתפקיד אחראי יותר. אסר להוראה - המורה הבלתי-מוססך מושה אותה עבחה כמו מורה מוססך. על כן יש להקטין עד כמה שאפשר את הזמן שהוא יהיה מורה בלתי מוססך. המדינה חייבת להיות אחראית שהוא ייהפך ממורה בלתי מוססך למורה מוססך. אולם מאחר שהמורים מטפלים בילדים - דבר זה מחייב לתת להם אפשרות רבה להסתלם. מחובתנו לתת לו את האפשרות להסתלם, אך יש להגביל את הזמן. אם תוך תקופת זמן זו הוא לא ניגס לבחינות - יש לפסול אותו. יש לקחת מורה בלתי-מוססך אחר ולתת לו את ההזדמנות להיות מורה מוססך. כל המצב הזה איננו בריא. אנו זקוקים לאנשים אלה ותופסים אותם וסולחים אותם לעבודה.

עלינו להכיר בעיקרון ההבדל בין מסכורת המורה המוססך לבין מסכורת המורה הבלתי מוססך. על המדינה, והמטרות המורים לעשות מאמצים עליונים ולתת את האפשרות למורה הרוצה להסתלם, בי הדרישות למעשה אינן גדולות. יש להגביל את הזמן. ברור, כי אם המורה הבלתי-מוססך יטאר בעבודה, הדבר יעלה הרבה יותר למדינה, כי הילדים יצאו פגומים בהשכלתם הפריסיטיבית, ויהלכו בעלי מום במסך שנים. על כן הכרח הוא להגביל את הזמן שהמורים מטפלים במורים בלתי מוססכים.

א. רזיאל-נאור: בעיית המורים הבלתי מוססכים היא

חמורה. אבל יש לזכור שאנשים אלה לא כפו את מציאותם על המדינה. נוצרו תנאים כאלה שמסרד החינוך והתרבות הזמין אותם, כי היו מקרים שהם הצילו את המצב. אין זו אשמתם שהם כאלה. ובנקודת בלבד לא נפתור בעיה זו. ברור, כי אסור להטאיר אותם לזמן בלתי-סוגבל. יש להגביל את הזמן להסתלמת בחינותיהם עד 3 שנים מיום כניסתם לעבודה. טוב היה אילו אפשר היה לערוך טעין גיוס בחודסי הקייץ, אסר בתקופה זו יסתלטו המורים.

אסור לנו ליצור מצב שיהיה הפרט רב בדוגת המסכורת. המורה הבלתי מוססך לא דק מעושה אותה סלאכה כמו המורה המוססך, אלא יש ואנו מטילים עליו אחריות רבה יותר ממורים מוססכים לא הגיעו אליה, כמו ניהול בית ספר. היחס למורים אלה סוכרח להסתנות, כי הילדים וההורים קוראים עתוננים ויודעים על המצב, ועלינו לססור על הפרסטיג'ה של המורים.

לדעתי, יש לקבוע בחינות פחייבות למסך תקופת זמן קצרה ככל האפשר. למורה הבלתי-מוססך ניתנת אפשרות לבחור במוסד זה או אחר. מכל מקום הוא חייב לעמוד בתקופת זמן מסוימת בבחינות.

א. הכרמלי: עלי לציין, כי נפגסתי עם מורים בלתי

מוססכים אסר אלטלא ידעתי שהם בלתי מוססכים, לא יכולתי לעמוד על כך. יש לסנות את הגישה למורים אלה.

א. הכרזות:

כי אדם עובד ראוי ליחס של כבוד, אם הוא אינו מתאים - יוצא מהעבודה. עלינו לראות את המורים בכלתי סוסטמים. אני מכיר טורה בלתי סוסטן מבגוד אשר הגיע עדי ישראל והפך לסורה בלתי סוסטן במאמצים רבים. לדעתי גם מורה בלתי סוסטן יכול לסמוך עצמו אם יהיה בתוך במצב נפסי סוויים. ברור, יש ערך רב למאמן האיסי. לדעתי ישנה תקלה רבה בכך שהמורה מתרוצץ בין מקום עבודתו לבין מקום מגוריו. יש להסדיר דבר זה. 5-4 טוריה היוסביט במקום אחד יכולים ללמוד בצנותא.

ברור כי צריכה להיות הגבלת זמן לסם הסלמת הידועות. המתדרות המורים פיתחה בין חבריה את הרצון להסתלמות וההסתלמות היתה ספקה בנפסו של המורה. הגבלת הזמן צריכה לעמוד על 3 שנים. יש לחשוב שמה ביקורו של מפקח עלול לסחרר את המורה הבלתי סוסטן מבחינה. מורה הסתלם - ספקתו אינה צריכה לסבול. על כן ההפרס צריך להיות מתקבל על הדעת. אני מתנגד לכך שתהיינה דרגות טובות בקרב המורים. צריכות להיות שתי דרגות בלבד, מורה שהוסטן ומורה שלא הוסטן וההפרס צריך להיות ב-6 עד 7 לירות, אף זה הבלד ניכר. המתדרות המורים מבינה על תנאי העבודה וכבוד המורה. אולם אין להשאיר את החברים הצעירים האלה לבדם. אני מקווה שתוך הטמא וסתן העולה על הדרך הנכונה תיסצא הדרך להעלות מורים אלה בעיני הציבור ובעיני עצמם ויתאיטו לתפקיד העם שהוטל עליהם.

ה. בוגר:

על סדרד החינוך והתרבות לחטל את סאלת המורים הבלתי-סוסטכים. על כן יש לתת להם שהות של 3 שנים כדי שיעמדו בבחינות. לסם כך יש צורך שהפיקוח על המורים הבלתי סוסטכים יהיה מאורגן יותר. הספקחים יצטרכו לסטור דין וחשבון כיצד מסתלם כל מורה. גם הספקח יכול לומר את דברו מאחר שביקר בטיעור של מורה בלתי סוסטן - הוא יכול לתת את התעודה. זכורני, הרב ציזלינג אשר היתה לו השכלה רחבה בתלמוד, היה מורה בלתי-סוסטן. אנו צריכים לחייב את סדרד החינוך והתרבות לתת את ההסתלמות למורים אלה ולא לאמר שאין האמצעים לכך. הן אנו נוכל להצביע על תקציב גדול יותר לענין זה. אלה אשר לא יסתלמו, צריך יהיה לפטור אותם.

מה היה לפני ה-1 באפריל, פיצד המורים הבלתי סוסטכים קיבלו את מסכורתם?

פרופ' רינגר:

למורים הבלתי סוסטכים ניתנה מסכורת של 33 ל"י מסכורת יסוד כנגד 36 ל"י מסכורת יסוד של מורים סוסטכים.

א. ברטון:

הסכסוך טרם נגמר. על כן אני מציע להזמין את נציגי המורים הבלתי סוסטכים ולסטוע את דרישותיהם. עתה אנו עומדים לאחר הסביתה, ובינתיים הם קיבלו את מרות מרכז המורים, אפשר להזמין אותם יחד עם מרכז המורים.

לגבי דיני, הניסוק החשוב ביותר הוא סמורים אלה עובדים בתנאים קשים ביותר, במעבדות ובפרוורים ועל כן אינני רואה כל הצדקה לתסליה, ובעיקר במצב זה של סצוקה כלכלית. לדעתי ההפרס במסכורת צריך להיות סטלי בלבד ולהגיע ל-3 ל"י סכסימוט ולא 10 ל"י. אני מתנגד לדרגות בקרב המורים הסוסטכים והבלתי סוסטכים. אני מצטרף לדבריו של חבר הכנסת בוגר שיש לגסט למורים אלה ביחס לבני, יש לעזור להם להסתלם באופן ספסי. על כן הוועדה צריכה להביא לפני הסדר ביחסים שבין המורים האלה וסדרד החינוך והתרבות.

ד. נצרי:

נדמה לי כי אילו מחברי הוועדה לא דיבר לדעת
הטורים הבלתי מוסמכים. הכל דיברו
לזכותם, כי הם היטו ליכס, אבל גם נהנו. ניתנה להם עצמאות מסויימת
בעבודתם וזכותם עומדת להם. אולם אנו, כסליחי ציבור נביא להם נזק
גם לא בגדיר היטב מה גדול ממורים אלה. לדעתי, טורה המחנך ילדים
צריך לקבל הסכמה מתאימה, והוא יכול לעשות זאת. הן הטורה הפוסטפך
הקדיש מספר שנים מחייו, והטורה הבלתי מוסמך לא עשה זאת. הטורים
הבלתי מוסמכים הם לרוב אנשים צעירים ואם לא יסתלמו בעצמם יתקלו
בקשיים. חזקה על הסתדרות הטורים שלא תפקיד את חבריהם. אנו רואים
בטיפוח שנמצאה הדרך להחזיר מורים אלה להסתדרות הטורים. - זו אחת
מן התוצאות החיוביות.

הדירוג - אף הוא דבר נכון. הטורים חייבים
לדעת, כי עליהם ללמוד על כנת שיעטרו בכחינות. הטורים מקבלים חודשיים
חופש במסגרת מלאה. על הטורים לדעת שאין הם יכולים לקבל עבודה נוספת
בחודשי הקייץ ועליהם ללמוד. אם הטורים לא יוכלו להבחן. בחיבור
או בתנ"ך הם אינם יכולים להיות מורים.

לא ברור היה לי מה עמדת סגור החינוך
והתרבות בקשר לטורים בעלי הסכמה אקדמאית, האם השכר הוא לפי ההסכמה
או לפי מקום העבודה?

נוסף לכך אין להקלות את הטורים האלה.
כעבור שנה או שנתיים על המפקח לוטר למורה הבלתי מוסמך אם הוא
ראוי להיות טורה או לא. כן אני תוסכת בהצעה שיש להגביל את תקופת
הזמן אשר בה עליו להבחן.

ד. צברי:

אף אני חושבת שיש צורך להגביל את הזמן
הניתן להסתלמות. אשר לענין ההסתלמות
ישנם סוגים שונים להסתלמות. הסכמה כללית והסכמה עברית יכול הטורה
להשיג בעצמו. ישנה ספרות מתאימה והזמן מספיק לכך. חיבור - קצת
קשה ללמוד שתוך ספרים. פדגוגיה - אמנם קשה ללמוד שתוך ספרים,
אבל אפשר לעשות זאת. אולם כאשר מגיעים המורים לטימודיקה - דבר זה
אינו ניתן. אני מכירה גננות שנכנסו לעבודה והיו צריכות להגיש
בחינות ולא מצאו ספרות מתאימה בקשר לכך. רוב הטורים שלנו אינם
סליטים בספות אחרות, אשר בהן יוכלו למצוא ספרות מתאימה. אולם
המדענים והמפקחים היו יכולים לנהל קורסים בשטח זה. אפשר לרכז את
הטורים פעמיים בשבוע למשך 2 שעות אחר הצהריים. יוצא איפוא שתוך
כדי שנה הם יוכלו לקבל הדרכה בטימודיקה. הטורים הנמצאים מחוץ
לעיר יכולים להתרכז במקום מרכזי אחד והמפקח יבוא אליהם. יש רק
לארגן דבר זה. הטורים צריכים לנוח בחודשי הקייץ. כן הם יוצאים
בחדשים אלה לטילוואים, אנו מעודדים אותם לדחות את הטילוואים לחדשי
החופש. לדעתי דבר זה יכול להיעשות במשך השנה.

י. סמילנסקי:

כאשר אני שומע את הדיבורים על קיפוח ותפליה,
אני יודע דק על מקופח אחד הוא - הילד.
טורים אלה אינם יכולים להוציא לפועל את עבודתם. הם חייבים להיות
טורים מוסמכים, כדי שהילדים יקבלו חינוך מתאים וטוב. על כן יש
ללכת בכל האמצעים שיביאו את הטורים האלה לכלל הסתלמות, ולו גם
בדרכים מבצרות, כי הילדים הם הקובעים. שמענו, כי היו מורים בלתי
מוסמכים כאן בירושלים וניתנו להם כל האפשרויות להסתלם, ואם לא
ניצלו זאת. נשמעה כאן הדעה, כי הטורים צריכים לרוח בחודשי החופש.
אולם לדעתי יש לנצל חודשים אלה וללכת בכל הדרכים שיביאו את הטורה
הבלתי-מוסמך הצעיר לידי הכרה והרגשה שהחיבור והילדים מחייבים אותו
להסתלם ולו גם לטובתו ולתועלתו. יש להבטיח להם את הטינויות כדי שיוכלו
להסתלם, על ידי הקמת מוסדות של קבע שבהן יוכלו לקבל את הסתלמתם. הטרינה
מרכז הטורים וכל טורה בעצמו יסלם עבור הסתלמות זאת. טוכרח להיות
מוסד של קבע אשר ימציא להם את החומר הדרוש ויאמר להם, כי עליהם לעבור

הוועדה לחינוך ותרבות
24.6.52

י. סטילנסקי:

חומר מסויים ובתאריכים מסויים עליהם לעמוד בבחינות. עליהם לדעת מהי חובתם. יש לדאוג לכך שהספרים הדרושים להם יושגו ויוכלו להגיע עדיהם באופן נוח וקל.

נשמעה כאן הצעה, כי המפקח עצמו יוכל לפסול אם הטורה הבלתי מוסתך מתאים להיות מורה מוסתך. אלה שהציעו דבר זה, לנגד עיניהם טיפוס אחר של מורה. באותם הימים הטורים הבלתי מוסתכים היו בעלי ידיעות רחבות בעברית או בטקציות אחרים, והיתה להם תעודה מסויימת. רוב רובם של הטורים כיום הם נעדרים כל וכל ואין להם כל תרבות כללית. עלינו לדעת, כי בנפשו הדבר ובנפש הדור, הטורים הבלתי מוסתכים כוכרמים להרגיש בלחץ, מסוג שלא היה לחץ - לא עשו דבר.

יש להגביל את מספר הסנים, אם מורה אינו מגיע לכלל השכלה, הוא חדל אוטומטית להיות מורה. ייתכן ונעשתה שגיאת טורים אלה בשלחו למקומות רחוקים ונשארו לבדם. יש לחשוב על כך, כיצד לערב אותם בתוך הטורים הוותיקים יותר. אינני יודע אם דבר זה ניתן להגשמה, אולם יש לחשוב על כך כדרך לכיוון מסויים. אינני יודע כיצד דבר זה ייעשה, ייתכן וכל המורה הוותיק יהיה לצאת לסנת שרות למקום מרוחק - אולם יש לעמוד על הדבר הזה ולא להשאיר את הטורים הבלתי מוסתכים לנפשם.

ברצוני לשכם את דברי, יש להגביל את הזמן שבו המורה יוכל לסמך בלי סמכות מתאימה. יש צורך באמצעים. מטלכתיים קבועים ובמוסדות של קבע, כדי לתת אפשרות להסתלם, בין אם זה דרך קורספונדציה או במסגרת אחרת. מכל מקום יש צורך במוסדות שאפשר יהיה להגיד למורה שכאן וכאן הוא יכול להסתלם. יש צורך בתכניות קבע ולהסציא ספרי לימוד מתאימים למורים. אין להרתע מכל אמצעי. יש להביא את המורה/ מוסתך לידי הכרה שהוא לא יוכל להעלות על דעתו שלא להכסיד עצמו.

ט. כפרי:

חבר הכנסת סטילנסקי דיבר על מוסד קבע לטורים בלתי מוסתכים. אך רבים מהם נמצאים במקומות מרוחקים ממקום הלימודים, הם טלפונים בעיקר במסגרת עוליים ובמעברות, ואינם יכולים להסתלם. תנאי חייהם אינם קלים. אולם נדמה לי, כי יש לחזור לימי העיון וימי ההסתלמות שהיו מתקיימים בפחוזות מסויימים במוסדות מוסתכים. יש לחזור למסטר אשר כל מורה היה נדרש לבוא ליום לימודים, ולקבל הדרכה מסתית. כל הדרכים כשרות וחשובות כדי לתת אפשרות להסתלם. יש לקבוע תקופה מסויימת להסתלמות זאת. דבר זה צריך להיות חוק בעל יעבור, כי על כל מורה בלתי מוסתך להסתלם. יש לפצוא דרכים שונות כדי להסתגל לחומר האנושי שבא במקרה לכקצוע זה. רבים ראו בכך מקור פרנסה. עלינו לראות את הילדים הסובלים מכך ולדאוג להסתלמותם של המורים. יחד עם זאת אין לשחרר את המורים מהסתמפות בהסתלמותם. דבר זה יחייב אותם לבוא לסעודים. לדעתי, ההפרש במסכורת אינו גדול.

היו"ר ט. פרטיץ:

גילתי לענין זה ברורה. מטרת החינוך בארץ היא להבטיח לפחות דבר אחד - מסטיכי תרבות ישראל ומפטיכי מסורת ישראל, ובעיקר באותם הדברים היטודיים שהיו נר לרגלינו. טעת החרום העלתה את הטורים הבלתי מוסתכים על הפרק, והמב סטכנים דבר זה. עלינו להציל את הדורות הבאים מאותה בורות המאיימת עליהם.

ברצוני להציע מספר הצעות: א) אנו מאשרים את מעמד המורה הבלתי מוסתך ביודענו את הטבע, מכסיטום לעוד שנתיים, לאלה שנכנסו כבר להוראה, ושלוש שנים - לאלה הנכנסים עתה לעבודה. ב) לקיים מוסד קבע. אין זאת אומרת מוסד קבוע בשטח מסויים ובמקום מסויים. יש להקים מוסד קבע להדרכה ולהסתלמות המורים. מטרת החינוך והתרבות צריך לרכז את הסחות הטובים ביותר שיטעם מסטיכרים

היו"ר ס. פרסיץ:
אשר יוטל עליהם לעבד קורסים להדרכה בכתב שיופצאו למורים, וכן רשימת הספרים שעליהם לקרוא, כוונתי דווקא לאותם האנשים שאינם יכולים ללמוד בעצמם, שהם נמצאים במקומות מרוחקים. טובן טאליו סזו רק הדרכה להכנס עצמית. נוסף לכך, בתאריכים מסויימים, בחופס חנוכה או בחופס פסח צריכים להיקבע ימי השתלמות על ידי הסדריכים והמפקחים. ויעבדו על מקצועות אלה מתוך עבודה מסותפת. ג) נכון הדבר שהמורים יוצאים למילואים בחודשי החופס. אולם גם במילואים ישנם קורסים להשתלמות. עלינו להביא לסצב כזה שבמורה הנפצא במילואים יקדיש את כוחו, שעות מספר לעבודת השתלמות בהדרכת אותם המורים הנפצאים ס. ד) המורים והגננות העכדים שנה תמימה זכאים לקבל חודס חופס. אולם קיימת בעיה לאן ילכו המה בחודשי החופס, כי מספר בתי ההבראה מצומצם. על כן, כשם שאנו דואגים לקייטנות לילדי עולים, עלינו לדאוג לקייטנות למורים הגרים בריחוק מקום. דבר זה אפשר לעשות בעזרת אירגוני הנשים. במקומות אלה יוכלו המורים גם לקבל את הבראתם וגם את הדרכתם בטשך שעות מספר ביום. כטובן שאנו זקוקים למספר רב של סדריכים. ייתכן ובכך יוכלו לעזור בתי המדרש למורים. ישנם מורים שהיו יכולים לסמס כסדריכים ומהם צריך לגייס את הכוחות המתאימים שהם יוכלו לסקוד על הדרכת המורים הבלתי מוסמכים בזמן החופס.

הייתי רוצה להזהיר אזהרה מפני הטיפול בציבור מורים צעירים אלה מתוך אהדה כללית. לא מצאתי כל קפוח. מצאתי יחס הוגן, יחס אחים נתנו להם. אל יאפרו, כי שלחו אותם דווקא למקומות **מתורפס**. בתל-אביב ישנם מורים בלתי-מוסמכים רבים מאוד, אולם יסלחו לי המורים עתה, כי הם אינם דומים למורים מימים עברו. באותם הימים היה המורה מתייצב בכל מקומות התורפה. עתה אם שולחים את הצעירים האלה למקומות מרוחקים יש לסלוח אתם אדם אחראי לעבודתם, שיש בכוחו לפקח גם על עבודתם בכתה ולהדריכם.

בבר בכנסת הראשונה דיברנו על כך שיש לעשות את כל המאמצים שהמורה יצור במקום עבודתו. סר החינוך ראה דבר זה כקל בעיניו. אולם לדעתי, יש לבוא בדברים עם הסוכנות היהודית שתקציב מקומות דיור למורים אלה, כי היו מורים, אפילו מקרב המורים הוותיקים שהיו מוכנים ללכת למקומות אלה, אולם הם אינם הולכים מסום שדבר זה אינו טובטח להם. הם דורשים אפשרות קיום ודיור מתאים. זאת צריכה להיות דריסתו של מסרד החינוך והתרבות לסוכנות היהודית. ברור, כי האפרס בקטר לדרגת המסכורת נסאר למסא-ומתן בין מסרד החינוך והתרבות והסתדרות המורים.

פרופ' ריגרו

ברור, כי המורים הבלתי מוסמכים לא כפו עצמם על מסרד החינוך והתרבות, אלא בזקקו זה לזה ועשו טרנסאקציה מסויימת. בטרנסאקציה הזו היה התנאי העיקרי, שכעבור שמתיים יהיה עליהם להיבחן. הם קיבלו בכתב ידיעה על כך וכן תכנית הלימודים והספרים שעליהם לקרוא. ניתן להם כל היחס הלבבי. אולם אין להתייחס במידת הרחמים לבעיה ציבורית, אלא במידת הדין. ובהזדמנת הראשונה כאשר נוכל להחליף את המורים הבלתי מוסמכים במורים מוסמכים אנו חייבים לעשות זאת. קיים חוק בתורת הכלכלה האומד, שאם ישנן **מטבעות מסובססות** בטוק חן לאט לאט דוחקות את המטבעות האמיתיות. אם נשווה את המורים הבלתי מוסמכים למורים המוסמכים אנו דוחקים את רגלי המורים המוסמכים או את המועמדים המוכנים ללמוד והיו למורים מוסמכים. אני רואה כיצד בכל פעם הולכת ופוחתת דמת המועמדים.

לדעתי, הצעתו של חבר הכנסת הכרמלי שאפשר לסחור את המורים מנחיות - אינה יכולה להתקבל. איננו יכולים להטיל דבר זה על המפקחים, אשר לו למסרד החינוך והתרבות להיות מוסר הנותן ספיכה. מסכות זו יש לתת למוסדות שנועדו לכך, לאוניברסיטה, לבית מדרש למורים. נדמה לי שיש כאן ארבוז תחומים, שאנשים העוסקים

פרופ' ריגר:

באדמיניסטרציה אנטקוויבית, יתנו סמיכה. עלינו לאירק להעלות את תרומת המסוצעט של ציבור המורים, אלא להעלות את רמתו של כל אחד ואחד, מפני שכל יחיד ולו גם הטוכסר ביותר חייב ללמוד. יש להעלות את יכולתו, יש לנצל את כשרונות המורים הבלתי מוסמכים ולהעלותם עד האופטימום. עלינו להיות מותנים בהסוואת המורים המוסמכים לגילת מוסמכים שלא נטסטט את ההבדלים. ברוב המקרים אפשר להכיר לאחר סעה אחת של הודאה בין טורה מוססך לבלתי מוססך. איננו דניס באלה הטזדקרים על פני המסוצע הזה, מולם זה צריך להיות הקו המנחה, ליהיה הבדל ניכר.

אינני יכול לקבל את דעתו של חבר הכנסת ריטלט האוסר שאל לנו לטכוח, כי הטורה הבלתי מוססך עושה את אותה העבודה כמו הטורה המוססך. יש ונכנסים לסעור ורואים כצד מלמד הטורה פרק בתנ"ך או סיר מסויים, יש והוא איננו מביין את הסיר כראוי! האם אפשר להגיד שהם עושים עבודה סווה? כל פעולותיו של הטורה מחייבות או סוללות תרבות וחייבונך. על כן עלינו לקחת את הצד האיכותי. היו מורים שבאו מחוץ-לארץ. אולם היתה להם הסכלה כללית רחבה, חטרה להם רק ידיעת הספה או ידיעות פדגוגיות, האם טיפוס כזה אפשר להשוות עם טורה שחטר לו הכל? כיצד אפשר להסנע מטיוב?

אסר לדברי חבר הכנסת סמילנסקי שיש צורך בעירוי דם ולערב את המורים הוותקים בחודשים - הרי זהו פרדוקס שאנו שולחים מורים שיציגו את הארץ בפני העולים. יש לאנו רואים מורים מחוננים שהיו מתאימים לתפקיד זה. אולם השאלה הגדולה היא כיצד להביאם לכך. מכל מקום הוצעו כאן הצעות המתקבלות על הדעת ביחס לצורך העליון בהסתלפות המורים הבלתי מוסמכים. אין זו רק בעיה של תכנית או רשימת ספרים. כאסור יסנע הדברים האלה. כטובן סקימת הבעיה הכספית. אולם בכל זאת נשאלת השאלה כיצד להנחיל להם דבר זה. חברת הכנסת צברי חושבת שקה ביותר להנחיל להם את הסיתודיקה. מטרד החינוך והתרבות צריך להיות מפר חוק ולבקס מורים שיעבדו בסטרות כפולות במקצוע זה. יש מחטור במורים דווקא במקצוע זה. ברור, כי בתנאים האפשריים כל הדרכים תנוצלנה. אני מקבל את ההצעה שעל מטרד החינוך והתרבות, ועל המורים עצמם העל הסתרות המורים להסתתף בהסתלמות המורים. אני חושב שאנו נשתמס ברוב ההצעות שהוצעו כאן ברוב המקרים.

ח. בוגר: אני מקבל את ההערות האלה.

היו"ר ס. פרסיץ: יסנה לפנינו הצעתו של חבר הכנסת ברמן והיא: עלינו לבנפיין את נציגי המורים הבלתי מוסמכים, להחזיר את ההפרסים, לקבוע את הפרס כסמלי, הסתלמות חובה סאורגנת ובחינות חובה, חלוקת המורים לסני טוגים מוסמכים ובלתי מוסמכים. ויסנה הצעה נוספת כפי סנוסחה על ידי חברים רבים והוגסה על ידי פרופ' ריגר.

ה צ ב ע ה

- 1 - בעד הצעת חבר הכנסת ברמן
- בעד ההצעות כפי סנוסחו על-
- ידי חברים רבים והוגסו על-
- ידי פרופ' ריגר

ה ח ל ט ה

לקבל את ההצעות כפי סנוסחו על-ידי חברי הוועדה והוגסו על-ידי פרופ' ריגר.

היו"ר ס. פרסיץ: אנו נעביר את הפרוטוקול למטרד החינוך והתרבות בצירוף חילוקי הדעות. היציבה ננעלה בשעה 3:05